

*Agata Ziółkowska**

BIAŁY WYWIAD JAKO NARZĘDZIE UZUPEŁNIAJĄCE CZYNNOŚCI Z ZAKRESU TECHNIKI KRYMINALISTYCZNEJ

Streszczenie. Współczesne pozyskiwanie informacji ze źródeł jawnych – państwowych, prasowych i prywatnych – należy do białego wywiadu i jest ono dopełnieniem wykonywanych czynności operacyjnych w kryminalistyce. W artykule zwrócono uwagę na sposoby rozpracowania powiązań osobowych i kapitałowych za pomocą białego wywiadu, a także możliwość pozyskania danych z otwartych źródeł jako uzupełnienie informacji, które będą pomocne w ujawnieniu po latach powiązań osobowych czy motywów zbrodni. W artykule omówione zostały źródła powszechnie dostępne: rejestry państwowe, prywatne źródła informacji, źródła informacji politycznej, jak również rozpoznawania podmiotów gospodarczych, tj. motywy deliktowe w przestępczości gospodarczej i kryminalnej, szpiegostwie przemysłowym oraz sabotażu.

Słowa kluczowe: biały wywiad, kryminalistyka, powiązania osobowe, powiązania kapitałowe, rejestry państwowe, prywatne źródła informacji, źródła informacji politycznej, motywy deliktowe, szpiegostwo przemysłowe, otwarte źródła informacji, śledztwo, materiał dowodowy.

Upływ czasu jest zjawiskiem nieuchronnym i oczywistym. Naukowcy, filozofowie czy teolodzy wielokrotnie poruszali to zagadnienie w swoich rozprawach. Francois Rabelais¹ mówił, że to „Czas jest ojcem prawdy”, tłumacząc, iż odkrycie prawdy wymaga upływu czasu. Słowa francuskiego duchownego można odnieść do aktywności organów zaangażowanych w rozwiązywanie spraw kryminalnych. Czynności, jakie muszą być wykonane, są rozłożone w czasie i przestrzeni dla osiągnięcia efektu końcowego, jakim jest prawda (Hofmański, Waltoś 2009). Moment ujawnienia przestępstwa dzieli od osądzenia jego sprawcy niekiedy nie tylko miesiące, ale i lata. Okres prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych czy dochodzeniowo-śledczych wymaga rzetelności oraz skrupulatności funkcjonariuszy usytuowanych w specjalnych komórkach Policji (Gruza, Kupczyński 2012, 28). W przeszłości za najbardziej przydatne i wartościowe uznawano informacje zdobyte przy pomocy źródeł osobowych. Już w starożytnym Rzymie rozumiano, że państwo powinno współpracować z osobami stanowiącymi cenne źródło informacji o popełnionych przestępstwach. Taka obopólna korzyść występuje i dzisiaj, ponieważ inwigilacja środowiska przestępczego należy do podstawowych metod wykrywczych stosowanych przez organy ścigania (Taracha

* Akademia Sztuki Wojennej, Wydział Bezpieczeństwa Narodowego, Instytut Studiów Strategicznych, agata.ziolkowska@gmail.com.

¹ Francois Rabelais – XVI-wieczny francuski duchowny, pisarz, satyryk.

1998, 177). Niektóre informacje pochodzące z tych źródeł były pomocne zarówno w podejmowaniu decyzji lokalnych, jak i tych istotnych dla bezpieczeństwa państwa. W przeszłości oprócz osobowych środków pracy operacyjnej wykorzystywano środki rzeczowe, np. tajne przeszukiwanie, podsłuchy telefoniczne i pokojowe, podgląd i dokumentację fotograficzną, radiowywiad, obserwację i prelustrację korespondencji (Kabać 1983). W połowie lat 80. XX w. zaznaczano, iż wyżej wymienione środki techniczne wykorzystuje się tylko w sytuacjach bardzo ważnych, tak aby trudności związane z ich instalacją i eksploatacją nie były powodem dekonspiracji (Hoffmann 1985). Uznawano, że nie są w stanie zastąpić osobowych źródeł informacji, mimo że uzupełniają już pozyskane dane (Goroński 1965). Obecnie poglądy w tej kwestii uległy zmianom. Ewolucja funkcji informacji sprawiła, że jej pozyskiwanie i właściwe wykorzystanie stało się kluczowym czynnikiem sukcesu, jakim jest rozpracowanie grup przestępczych. Na zmiany, które dokonały się w zakresie sposobów zdobywania informacji główny wpływ miał rozwój nowoczesnej technologii informatycznej. Obok bardzo ważnej funkcji, jaką jest samo pozyskanie informacji, znajduje się także przeprowadzenie ich trafnej analizy przez wyszkolonych funkcjonariuszy (Jałoczyński, Liedel 2009, 7–9). Wiele informacji i tajemnic, za które w przeszłości oficerowie wywiadu i agenci oddawali życie, w dzisiejszym świecie ulokowanych jest w zasobach Internetu, czasopismach, oficjalnych publikacjach i innych mediach. Legalne pozyskanie informacji z tych źródeł nosi nazwę białego wywiadu. W przeciwieństwie do innych metod zdobywania oraz analizowania informacji przez służby państwowe, biały wywiad ma charakter otwarty i ogólnodostępny. Przymiotnik „biały” sugeruje niewinność w porównaniu z innymi technikami pozyskiwania informacji (Potejko 2011, 198). Dawniej biały wywiad polegał na czytaniu napisów na murach, ulotek, gazet i książek oraz słuchaniu radia – m.in. bardzo cennym źródłem informacji wywiadowczych było Radio Wolna Europa (RWE), w którym wszystkie przekazywane informacje analizowano i wysyłano w eter, stanowiąc źródło danych dla wywiadów cywilnych i wojskowych (Więckiewicz 1974, 22). Obecnie biały wywiad jest przeprowadzany z wykorzystaniem cyberprzestrzeni i stanowi komplementarne źródło dla służb specjalnych. Warto podkreślić, że dane pochodzące ze źródeł otwartych dostarczają taką samą ilość informacji, jak źródła dyplomatyczne i wywiad satelitarny oraz dopełniają wykonywane czynności operacyjne w kryminalistyce (Widacki 2008, 293). Aby określić powiązania białego wywiadu z kryminalistyką, należy wyjaśnić znaczenia obu.

Biały wywiad opiera się na analizie źródeł jawnych, tj. legalnie dostępnych, i dostarcza około 80% informacji wykorzystanych w trakcie śledztwa. Białym źródłem nazywane są także własne publikacje podmiotu, tj. reklamy, oferty, wyroki sądów itp., jak również informacje ujawniane przez pracowników, współpracowników i klientów. Powszechny dostęp do Internetu oraz rozwój portali społecznościowych umożliwia wywiadowcom wyszukanie m.in. krajowych i zagranicznych artykułów prasowych, prywatnych komentarzy, poleceń,

krytyki, referencji i opinii dotyczących osób fizycznych i prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej (Turaliński 2015, 31–32). Jako legalne źródło zdobywania informacji daje pionom operacyjnym możliwość szybkiej reakcji w sytuacjach zagrożenia. Celem białego wywiadu jest pozyskanie danych bez wiedzy podmiotu, którego dotyczą. Może służyć do ustalenia faktów czy opinii ukrywanych przez sprawdzanego (Sienkiewicz 2010, 53). Warto także zaznaczyć, że zdobycie informacji za pomocą tego źródła nie ingeruje w sferę praw i wolności obywatela, tak jak dzieje się to w przypadku większości metod operacyjnych służb specjalnych, dzięki czemu zalicza się on do bardziej cywilizowanego sposobu pracy organów ścigania (Filipkowski, Mądrzejewski 2012, 62).

Do niedawna kryminalistyczna problematyka pozyskiwania informacji ze źródeł otwartych nie stanowiła przedmiotu szerszych rozważań w dziedzinie kryminalistyki (Kędzierska 2009, 67–76). Dzięki ewolucji nauki kryminalistyki nastąpił charakterystyczny symptom zmian dotyczący taktyki kryminalistycznej, w której „współczesne tendencje rozwojowe idą w kierunku wyeksponowania roli rozpoznawczej nad represyjną” (Kasprzak i in. 2006, 42). Z tego względu, że biały wywiad stanowi autonomiczną formę zbierania informacji, można twierdzić, iż zalicza się do elementu analizy kryminalnej. Ta natomiast polega na konsekwentnym i zorganizowanym wyszukiwaniu spójności danych dotyczących przestępstwa z innymi informacjami zawartymi w dokumentacji dotyczącej śledztwa (Ignaczak 2005, 8). Wykorzystanie białego wywiadu umożliwia też ocenę i weryfikację informacji pozyskanych za pomocą innych źródeł wywiadowczych oraz pełni funkcję uzupełniającą (Sienkiewicz 2010, 49–55). Służby policyjne wykorzystują otwarte źródła informacji do działań wykrywczych (Pikulski 1997, 123) oraz diagnozowania i prognozowania przestępczości (Wojciechowski 1995, 114–115).

Prognozowane wykorzystanie białego wywiadu w celach wykrywczych – dotąd często zaniedbywane – można podzielić na trzy kategorie, które zostały wyodrębnione na podstawie własnych badań.

Pierwsza z nich dotyczy poszukiwania motywów i świadków zbrodni – lektura forów internetowych umieszczonych pod artykułami opisującymi bulwersujące zbrodnie niejednokrotnie pozwala zauważyć wpisy osób znających ofiarę lub jej środowisko, wskazujących anonimowo na istotne okoliczności dotyczące przestępstwa, ponieważ dzisiejszy Internet to odpowiednik targowiska i ulicy z początku XX w. Rozpytanie tam przeprowadzone (w tym „pułapki” w postaci samodzielnego inicjowania wątków z pytaniami pod neutralnym, niebudzącym obaw pseudonimem, np. Ola lub Misia) bywa dużo efektywniejsze od rozpytania policyjnego połączonego z legitymowaniem, przeprowadzonego przez umundurowanego funkcjonariusza. Hermetyczne środowiska nie są skłonne składać zeznań do protokołów (*vide* zabójstwo braci z Wołomina przez gangstera o pseudonimie „Grucha” – podczas zabójstwa dokonanego w pubie pełnym ludzi nikt „nie widział” zbrodni, kilkadziesiąt osób zeznało, że w chwili oddania śmiertelnego

strzału znajdowali się w jednoosobowej toalecie), za to chętnie opisują swoje spostrzeżenia na (pozornie) anonimowych forach pod artykułami tematycznymi.

Druga kategoria dotyczy poszukiwania informacji o powiązaniach osobowych i kapitałowych między podejrzanymi, ofiarami przestępstw, sprawcą kierowniczym i bezpośrednim wykonawcą czynności sprawczej przestępstwa – krewni ofiary często nie wiedzą, jakie interesy ona prowadziła; nie wiedzą tym bardziej, jakie powiązania rodzinne, towarzyskie czy finansowe/gospodarcze wpływają na obiektywizm świadków. Informacje takie, zwłaszcza wiele lat po zbrodni, można odkryć w Internecie, kontrolując źródła jawne: Krajowy Rejestr Sądowy (KRS), Centralną Ewidencję i Informację o Działalności Gospodarczej (CEIDG), informacje marketingowe podmiotów gospodarczych, serwisy społecznościowe – Facebook, Nasza-Klasa, LinkedIn, GoldenLine itp. W przypadku zbrodni sprzed lat informacje o takich powiązaniach bywały skrzętnie ukrywane. Dziś, po latach, można stosunkowo prosto ujawnić tego typu koneksje, analizując przy tym powiązania między bliskimi krewnymi wskazanymi osób pojawiających się w aktach niewyjaśnionych spraw.

Do trzeciej kategorii możemy zaliczyć analizy przesiewowe prowadzone na podstawie powszechnie dostępnych danych. Często nieodnotowywane w kartotekach kryminalnych (np. z uwagi na brak notowania podejrzanego) poszukiwanie sprawy o określonych cechach fizjonomicznych lub na podstawie śladów pamięciowych prowadzono w przeszłości w oparciu o fizyczne okazanie podejrzanego lub albumy zdjęć recydywistów. Obecnie identyczną rolę mogą pełnić portale społecznościowe, w tym grupy tematyczne dyskusyjne, pozwalające nawet prewencyjnie ustalić informacje o środowiskach potencjalnie niebezpiecznych (grupy pseudokibiców, radykalne ideologie, ekstremizm religijny, dystrybucja dopalaczy, prostytutka itp.). Zważywszy, że wiele osób publikuje swoje wizerunki oraz całą sieć swoich kontaktów, tego typu jawnoźródłowe rozpoznanie może przynieść niekiedy efekty porównywalne do wielomiesięcznych czynności dochodzeniowo-śledczych lub niezwykle inwazyjnych dla prywatności i konstytucyjnych praw obywatelskich czynności operacyjno-rozpoznawczych. Tym samym potwierdza wielką użyteczność dla bezpieczeństwa publicznego i finezję białego wywiadu.

Warto zwrócić uwagę na rozpracowywanie powiązań osobowych i kapitałowych za pomocą białego wywiadu oraz na pozyskiwanie danych z otwartych źródeł jako uzupełnienie informacji, które mogą pomóc w ujawnieniu po latach powiązań osobowych czy motywów zbrodni. W tym celu należy uwzględnić powszechnie dostępne rejestry państwowe (KRS, CEIDG, księgi wieczyste, geoportale), prywatne źródła informacji (spisy abonentów telefonicznych, informacje reklamowe, Internet), jawne źródła informacji politycznej oraz motywy rozpoznawania podmiotów gospodarczych, tj. motywy deliktowe w przestępczości gospodarczej i kryminalnej, a także w szpiegostwie przemysłowym i sabotażu. Niekiedy dla osiągnięcia celów postępowania karnego nie będzie konieczne nawet zestawienie jawnoźródłowych danych z danymi podlegającymi ochronie prawnej, a zawartymi np. w zbiorach ewidencji PESEL i rejestrach pojazdów lądowych.

Kazimierz Turaliński w swojej książce pt. *Wywiad gospodarczy i polityczny* zaznaczył, że podstawowym źródłem informacji o polskich spółkach prawa handlowego, fundacjach, spółdzielniach, stowarzyszeniach rejestrowych i innych podmiotach podlegających rejestracji sądowej są bezpłatne, jawne i dostępne dla każdego zainteresowanego akta Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) oraz poprzedniego Rejestru Handlowego B (RHB). Z tego względu, że w Polsce obowiązuje ustawy o obowiązek zawierania szczegółowych informacji w formularzach KRS, tworzą one największą bazę danych dla białego wywiadu gospodarczego (Turaliński 2015, 75). Głównym zadaniem Krajowego Rejestru Sądowego jest udostępnianie wiarygodnych i aktualnych informacji o potencjalnych kontrahentach, które pozwolą na sprawdzenie ich wiarygodności, m.in. statusu prawnego, sytuacji finansowej czy sposobu reprezentacji (Nowicki 2001, 8). Powiązania gospodarcze niejednokrotnie mogą pomóc w dotarciu do przestępcy. Wielkie znaczenie dla potrzeb obrotu gospodarczego ma prawdziwość informacji zawartych w rejestrze. Na wiarygodność danych wpływ mają m.in. celowe nieuczciwe działania niektórych przedsiębiorców czy pomyłki losowe (Ciulkin, Jakubecki, Kowal 2002, 24). Dane zawarte w dokumentach KRS znajdują się w rejonowych sądach gospodarczych (sądy rejestrowe), obejmujących obszar województwa lub jego część (Sowiński 2007, 81). Dostęp do akt możliwy jest po wcześniejszym złożeniu zamówienia drogą telefoniczną bądź osobiście, następnie udostępnia się je osobie zainteresowanej w sądowych czytelnikach. Aby dokonać zamówienia, należy podać numer KRS poszukiwanego podmiotu. Wyszukiwarka Ministerstwa Sprawiedliwości – <http://ems.ms.gov.pl> umożliwi bezpłatne ustalenie takiego numeru. Podstawowe informacje, jakie można odnaleźć pod tym adresem internetowym mogą dotyczyć: daty rejestracji podmiotu, aktualnej siedziby i składu zarządu, numerów NIP czy REGON, przedmiotu działalności spółki, nazw lub personaliów udziałowców, a także numerów PESEL wymienionych osób fizycznych. Podstawowe dane, jakie można pozyskać z akt KRS spółek prawa handlowego to: daty rejestracji podmiotów, ich nazwy, numery NIP, REGON, adresy siedzib głównych i oddziałów, profil działalności, statut spółki, przyjęty sposób reprezentacji i wzory podpisów upoważnionych osób, wysokość kapitału zakładowego, postanowienia sądu o upadłości podmiotu, sprawozdanie finansowe na dzień poprzedzający podział między wspólników, dane identyfikujące osoby funkcyjne: udziałowców, partnerów, wspólników, jedynych akcjonariuszy, członków zarządu, prokurentów, członków rady nadzorczej, likwidatorów, ich imiona i nazwiska, adresy zamieszkania, numery PESEL oraz adresy korespondencyjne. Do dokumentacji Krajowego Rejestru Sądowego dołączone są także akty notarialne, w których zawarte są m.in. serie i numery dokumentów tożsamości okazanych u notariusza przez co najmniej wspólników. Bardzo wartościowe wiadomości o wiarygodności płatniczej przedsiębiorstw zawierają coroczne sprawozdania finansowe, których obowiązek składania do KRS nakłada ustawa o rachunkowości. Dokumenty takie zawierają zyski i straty jednostki, bilans oraz dodatkowe

objaśnienia. Jeżeli sprawozdania objęte są kontrolą, można w nich znaleźć także opinię biegłego rewidenta. Analiza treści zawartych w formularzach KRS umożliwia ustalenie sposobu funkcjonowania podmiotu oraz przepływu kapitału, prowadząc do opracowania: siatki powiązań kapitałowych i osobowych z zewnętrznymi podmiotami, tras cyrkulacji kapitału, a także ujawnienia znamion defraudacji majątku czy istnienia podstaw do unieważnienia transakcji przeprowadzonych, np. z pokrzywdzeniem wierzycieli. Skrupulatna analiza stanowi najważniejszy element białego wywiadu skierowanego na pozyskanie danych o działalności gospodarczej (Turaliński 2015, 75–82).

Kolejnym powszechnie dostępnym rejestrem państwowym w rozumieniu art. 23 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. 2004, Nr 173, poz. 1807 ze zm.) jest Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (CEIDG). W 2011 r. zastąpiła ona zlikwidowaną Ewidencję Działalności Gospodarczej (EDG). Zadaniem CEIDG jest prowadzenie w systemie teleinformatycznym, podlegającym ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, ogólnopolskiego spisu przedsiębiorców będących osobami fizycznymi. Przekazywanie danych oraz informacji do CEIDG odbywa się za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Na stronie internetowej: <http://ceidg.gov.pl> można wyszukać informacje takie, jak: numer NIP i REGON przedsiębiorcy, jego imię i nazwisko, firma, adresy siedziby i oddziałów, obywatelstwo przedsiębiorcy, przedmiot działalności, daty rozpoczęcia, zawieszenia, wznowienia i zaprzestania wykonywania działalności gospodarczej, wspólnotę majątkową przedsiębiorcy, dane identyfikujące pełnomocników, ustanowione zakazy, upadłości i postępowania naprawcze, posiadane koncesje i zezwolenia, spółki cywilne oraz dobrowolnie udostępniane dane kontaktowe. Informacje udostępnione w CEIDG nie obejmują stanu majątku przedsiębiorcy, ponieważ w trakcie rejestracji nie jest on zobowiązany do określenia kapitału zakładowego. Przedsiębiorca za zobowiązania odpowiada majątkiem prywatnym, dlatego tak ważne jest zwrócenie uwagi na dane adresowe podane w aktach, ponieważ mogą pokrywać się z nieruchomościami należącymi do przedsiębiorcy i jego małżonka. W razie wykreślonych działalności lub przedsiębiorców podejrzewanych o nierzetelność warto również poddać analizie wpis z działalnością krewnych sprawdzanego i wyszukać w pobliskich miejscowościach przedsiębiorców o tym samym nazwisku. Takie informacje są przydatne w wyszukiwaniu nowych działalności zarejestrowanych pod pobliskimi adresami, które w rzeczywistości prowadzone są np. przez ukrywającego swoją dalszą aktywność gospodarczą dłużnika.

Księgi wieczyste, o których mowa w ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. 1982, Nr 19, poz. 147 ze zm., dalej: u.o.k.w.), zawierają zbiór dokumentów uwzględniających stan prawny poszczególnych nieruchomości. Gromadzone są one w wydziałach ksiąg wieczystych sądów rejonowych, a dostęp do zawartych w nich najważniejszych – z wywiadowczej perspektywy – danych jest jawny. Założenie i prowadzenie w systemie teleinformatycznym

ksiąg wieczystych umożliwiło wgląd do ich treści z wykorzystaniem witryny Ministerstwa Sprawiedliwości: <http://ekw.ms.gov.pl>. Pierwszą czynnością, którą trzeba wykonać, aby uzyskać wgląd do właściwej księgi wieczystej, jest otrzymanie w Starostwie Powiatowym przypisanego niej indywidualnego numeru. Można go uzyskać za pomocą adresu w wydziale właściwym rzeczowo dla zagadnień geodezji, katastru i kartografii. Według art. 25 u.o.k.w. księga wieczysta zawiera cztery działy, którym przyporządkowane są inne wpisy tematyczne. Pierwszy dział obejmuje dane adresowe i geodezyjne sprawdzanej nieruchomości, a także prawa, jakie przysługują jej właścicielom. Dział drugi zawiera informacje o poprzednich oraz aktualnych właścicielach nieruchomości, z wyszczególnieniem wielkości udziałów. Dział trzeci dotyczy wpisów o ograniczonych prawach rzeczowych i ograniczeń związanych z rozporządzaniem nieruchomością czy użytkowaniem wieczystym. Ponadto znajdują się w nim wpisy z innymi prawami i roszczeniami do danej nieruchomości, m.in. o służebności czy prowadzonej egzekucji komorniczej. Dział czwarty obejmuje wpisy dotyczące hipoteki. W księdze występują informacje zarówno o stanie historycznym, jak i obecnym nieruchomości, co jest bardzo ważne w przypadku zabezpieczania dowodów na cele związanych z nią postępowań prawnych. Według Turalińskiego (2015, 88) wywiadowca powinien odnotować wszelkie nazwiska i podmioty wpisane w interesującym go przedziale czasu, aby w przyszłości mógł je wykorzystać do analizy ujawniającej ewentualne niezgodne z prawem czynności, np. wyzbycie się nieruchomości na szkodę wierzycieli, serię transakcji stanowiących element procedury tzw. prania brudnych pieniędzy itp. Dzięki informacjom pochodzącym z wpisów bankowych w księgach wieczystych często można też oszacować poziom obecnego zadłużenia osoby czy podmiotu, czasu uzyskania przychodów, finansowania zewnętrznego czy zaciągnięcia innych zobowiązań zabezpieczonych nieruchomością.

Rządowe i samorządowe geoportale bezpłatnie udostępniają dane przestrzenne. Krajowa infrastruktura informacji opiera się na bazach danych zawierających następujące informacje: o charakterze katastralnym, ogólnogeograficzne, obiekty topograficzne, rastry map topograficznych, ortofotomapy, numeryczny model terenu, państwowy rejestr granic, państwowy rejestr nazw geograficznych oraz metadane zbiorów i usług danych przestrzennych. Na ogólnopolskim geoportalu (<http://geoportal.gov.pl>) udostępnione są szczegółowe mapy kraju. Umożliwiają one podgląd sprawdzanych lokalizacji wraz z ustaleniem ich adresów, a także nazw geograficznych, powierzchni czy numerów działek ewidencyjnych. Mapy TOPO dostarczają szczegółowych informacji (budynki mieszkalne, gospodarcze, biurowe, handlowe etc.), wskazując nawet wysokość budynków czy liczbę ich kondygnacji. W terenie miejskim zawarto informacje o charakterze i rodzaju zabudowy, jak również o elementach roślinności lub jej braku. Dokładnie opisane są budowle inżynierskie wraz z informacjami specjalnymi, np. o wpisie obiektu do rejestru zabytków. Charakterystyka szlaków komunikacyjnych obejmuje dane dotyczące: rodzaju nawierzchni drogi, szerokości nawierzchni, liczby pasów

ruchu oraz korony drogi. Poza ogólnopolskimi geoportalami występują też lokalne, miejskie i powiatowo-ziemskie zbiory informacji katastralnych, zawierające m.in.: plany miast, własności gruntów, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, nieruchomości na wynajem i sprzedaż, rejestr cen i wartości nieruchomości (np. dostępne na stronie: <http://mapa.um.warszawa.pl>).

Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności jest podstawowym zbiorem ewidencyjnym w Rzeczypospolitej, obejmującym wszystkich obywateli i cudzoziemców zamieszkujących Polskę na okres stały lub czasowy. Dostęp do niego jest jednak ograniczony wyłącznie do uprawnionej administracji publicznej. W przypadku obywateli polskich, o których mowa w ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. 2010, Nr 217, poz. 1427 ze zm.) zbiór zawiera: numer PESEL, aktualne imiona i nazwisko obywatela oraz jego rodziców, datę, miejsce i kraj urodzenia, płeć, obywatelstwo, oznaczenie aktu urodzenia i urzędu stanu cywilnego, w którym został on sporządzony, adres i datę zameldowania na pobyt stały wraz z poprzednimi adresami zameldowania i trybem wymeldowania (obejmuje okres zameldowania), stopień wojskowy, nazwę, serię i numer wojskowego dokumentu osobistego, serię oraz numer aktualnego i poprzednich dowodów osobistych wraz z ich datą wydania, organów wydających dowód osobisty, datę zawarcia i rozwiązania (jeżeli nastąpiło) związku małżeńskiego, imię i nazwisko rodowe małżonka, oznaczenie urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt małżeństwa, datę zgonu wraz z numerem aktu zgonu, datę i numer zgonu małżonka oraz oznaczenie urzędu stanu cywilnego, który ten akt sporządził. Wgląd do powyższych danych mają uprawnione instytucje państwowe, które nie są zobowiązane do uiszczenia opłaty. Pozyskać opisane informacje mogą także podmioty, które wykażą w tym interes prawny i faktyczny. Interes prawny musi być poparty przepisem prawa materialnego, upoważniającym do żądania udostępnienia danych osobowych osobom trzecim. Natomiast jeżeli zostanie przedstawiony tylko interes faktyczny, którego nie można poprzeć przepisami prawa powszechnie obowiązującego, dane z ewidencji zostaną udostępnione tylko za zgodą osoby, której dotyczą.

Kolejnym rejestrem państwowym, na który warto zwrócić uwagę w trakcie analizy danych dotyczących przestępstwa z innymi informacjami zawartymi w dokumentacji dotyczącej śledztwa, jest rejestr pojazdów. Według obwieszczenia Ministra Infrastruktury z dnia 22 lipca 2002 r. w sprawie rejestracji i oznaczania pojazdów (t.j. Dz. U. 2014, poz. 1522) ustalenie prawa własności do pojazdów niejednokrotnie może doprowadzić do dekonspiracji zafałszowanego wizerunku kontrolowanego podmiotu oraz może stanowić źródło dowodów w sprawach związanych z defraudacją kapitału czy niegospodarnością. W celu pozyskania informacji o prawie własności do danego pojazdu osoby zainteresowane powinny wystąpić z wnioskiem o udzielenie informacji z rejestru Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców (CEPiK), pod warunkiem, że wykażą swój uzasadniony interes, którym może być np. dochodzona od dłużnika wierzytelność. Dane pojazdu,

które są istotne z punktu widzenia wywiadu, to m.in.: typ i model pojazdu, marka, numer rejestracyjny, numer identyfikacyjny VIN lub nadwozia, rodzaj pojazdu, rok produkcji i numer silnika. Natomiast cenne informacje w zakresie osoby właściciela to: imię i nazwisko, nazwa bądź firma podmiotu, adres zamieszkania, adres siedziby oraz numery identyfikacyjne takie, jak PESEL czy REGON. Wniosek o udostępnienie wyżej wymienionych informacji należy składać pod adresem Centralnego Ośrodka Informatyki w Warszawie. Opłata od wniosku wynosi 4% kwoty najniższego wynagrodzenia za pracę pracowników.

Do powszechnie dostępnych prywatnych źródeł informacji należy zaliczyć przede wszystkim: spisy abonentów telefonicznych (spisy teledresowe), informacje reklamowe podmiotów gospodarczych oraz prasówkę i szeroko pojęty Internet – w tym portale społecznościowe.

W przeszłości do najpopularniejszych zbiorów teledresowych należały Panoramamy Firm i książki telefoniczne. Turaliński zwraca uwagę, że na publikacje z lat 80. i 90. nie był jeszcze nałożony obowiązek ustawy o ochronie danych osobowych i w związku z tym udostępniano w nich szczegółowe adresy osób prywatnych. Wiele rodzin wciąż zachowuje prawo własności do tych samych nieruchomości, przez co ich historyczne dane adresowe często zachowują aktualność. Stare książki telefoniczne mogą być więc pomocne, zwłaszcza dla komercyjnego sektora detektywistycznego, w trakcie ustalania adresu krewnych poszukiwanego przestępcy bądź nieruchomości stanowiących ukryty przed komornikiem, a podlegający egzekucji spadek. Natomiast dzięki temu, że większość przedsiębiorstw publikuje swoje aktualne dane kontaktowe, można w łatwy sposób wyszukać ich faktyczne adresy, nawet jeśli są one odmienne od tych rejestrowych. Współcześnie jednak więcej danych można pozyskać z akt KRS czy CEIDG niż z nowych edycji drukowanych książek telefonicznych. Skutecznie wspomagać je może analiza źródeł internetowych z wykorzystaniem klucza ustalonych numerów telefonów, tj. wpisanie w wyszukiwarce w cudzysłowie numeru telefonu w różnych kombinacjach podziału cyfr (np. „000 00 00”, „000 0000”, „0000000”), co ujawni opatrzone nimi wpisy handlowe i prywatne weryfikowanego przedsiębiorcy (Turaliński 2015, 106–111).

Podmioty gospodarcze dobrowolnie publikują w materiałach reklamowych liczne informacje na swój temat, zabiegając przez ich odpowiednią prezencję o klientów. W celach promocyjnych rozpowszechniane są ulotki czy publikowane strony internetowe, których treść pozwala oszacować: zaplecze techniczne przedsiębiorstwa, jego potencjał, lokalizację, posiadane licencje i patenty, zaplecze kadrowe. Strony internetowe danego przedsiębiorstwa, w przeciwieństwie do ulotek zawierających zwykle tylko hasłowe informacje, dostarczają więcej szczegółowych danych, w tym m.in.: informacje o właścicielach oraz o innych osobach zarządzających firmą, obejmujące ich wykształcenie, doświadczenie branżowe i flagowe dokonania zawodowe, oprócz adresu siedziby także adresy oddziałów zamiejscowych, asortyment oferowanych towarów i zakres wykonywanych usług,

łącznie z opisem wykorzystywanej technologii, identyfikacje pionów handlowych i działu sprzedaży, referencje etc.

W państwach demokratycznych z zagwarantowaną swobodą funkcjonowania prasy media internetowe stanowią główne źródło białego wywiadu. Wynika to z wielu przyczyn, m.in. z uwarunkowań psychologicznych. Internauci, posiadając poczucie pozornej anonimowości, pozostawiają w sieci wiele treści, którymi nie podzieliliby się z innymi poza przestrzenią wirtualną. Wystarczy jednak odkryć tożsamość danego użytkownika, aby konkretnej informacji przypisać nadawcę, co obecnie zazwyczaj jest możliwe. Tym samym w określonych okolicznościach można ustalić również sprawcę lub świadka związanego z publikacją przestępstwa. O ile część danych trafiających w wirtualną przestrzeń nie przedstawia żadnej wartości, to zawsze możemy znaleźć pośród nich odniesienia do rzeczywistości znajdującej się w sferze zainteresowania postępowania karnego. Dla analityka informacje te będą stanowiły bezcenny punkt wyjścia do budowania wizerunku sprawdzanego podmiotu. Sam typ treści może nie mieć aż takiego znaczenia, ponieważ liczy się przypisana mu informacja. W Internecie można wyszukać szczególnie ważne informacje na temat osób i mniejszych przedsiębiorstw, odnoszące się do faktów, które sprawdzani woleliby ukryć. Aby uniknąć mozolnego sprawdzania niekiedy setek tysięcy podstron, szczegółowe wyszukiwanie dokonywane jest za pomocą zastosowania odpowiedniej komendy w wyszukiwarce, tj. „site”, np. „Ewelina Nowak AGRO sp. z o.o. site:onet.pl”. W celu przeszukania ogółu zasobów Internetu wpisuje się w wyszukiwarce określone frazy zamknięte cudzysłowem, np. „Jan Kowalski”. Nie można także zapomnieć o wyszukiwaniu nie stron, ale plików typu: doc, ppt, pdf. Pierwszym błędnym skojarzeniem większości ludzi zastanawiających się nad potencjalnymi źródłami informacji będą dane udostępniane pod postacią stron internetowych. W skład sieci nie wchodzi jednak tylko serwisy WWW (World Wide Web), choć oczywiście są one najbardziej popularne. Rodzajem miejsc pozyskiwania informacji z Sieci są serwisy newsowe. Wiadomości, które można z nich pozyskać, są generowane głównie z agencji prasowych. W sieci można także znaleźć agencje prowadzące dziennikarstwo obywatelskie. Prezentuje ono alternatywne widzenie rzeczywistości politycznej, zawierające teorie spiskowe. Mogą być one źródłem informacji dla organów śledczych i służyć rozpracowaniu nielegalnej działalności (Paprzycki, Rau 2009, 226).

Blogi, czyli dzienniki internetowe, są kolejnym bardzo ważnym źródłem informacji. Dzielią się one na: internetowe pamiętniki, wideoblogi, fotoblogi, blogi korporacyjne i organizacyjne oraz tematyczne. W ostatnich czasach bardzo popularne stały się mikroblogi, cechujące się krótkimi wiadomościami z wykorzystaniem wielu narzędzi społecznościowych. Mają one wpływ na bieżące wydarzenia, przekazując informacje nieznanne innym mediom. Dzięki temu są wartościowym źródłem danych dla metody OSINT (Open Source Intelligence – białego wywiadu) (Perlmutter 2008, 198).

Fora internetowe stanowią popularne płaszczyzny publicznej wymiany opinii. Wykorzystują inne metody działania niż listy dyskusyjne. Wspólną cechą tych dwóch systemów są wątki, w których użytkownicy publikują wiadomości. Fora i listy dyskusyjne zazwyczaj dotyczą jasno określonej dziedziny. Zasadniczą różnicą między forami a listami dyskusyjnymi jest sposób publikowania i dostarczania wiadomości. Fora charakteryzują się tym, że użytkownik sam sprawdza nowe wątki, natomiast w przypadku list dyskusyjnych wiadomość wygenerowana przez autora jest automatycznie przesyłana do uczestników listy. Na forum spotkać się można także z mechanizmem wymiany komentarzy. W większości przypadków wiadomości są archiwizowane – w konsekwencji ich ewentualne wydobycie przez system OSINT nie przysparza trudności. Korzyści, jakie wynikają z analizowania dostępnych na forach i listach dyskusyjnych informacji to: uzyskanie dodatkowego źródła informacji, możliwość oceny popularności bądź związku emocjonalnego użytkownika z danym tematem. Na tej podstawie można określić sympatie lub antypatie użytkowników (Filipkowski, Mądrzejewski 2012, 227–228).

W niektórych przypadkach pozytywne efekty może przynieść śledzenie otwartych systemów wymiany wiadomości, jakimi są serwisy Chat oraz IRC. Dostęp do nich zazwyczaj jest tak samo prosty, jak do blogów czy serwisów informacyjnych. W przypadku tych systemów konieczne jest stałe monitorowanie, ponieważ użytkownicy publikują tam informacje ulotne. Z tego względu w praktyce wywiad obejmujący te źródła stosowany jest tylko w uzasadnionych konkretnych przypadkach (Papińska-Kacperek 2008, 100–103).

Do kolejnych źródeł pozyskiwania informacji należą serwisy społecznościowe. Najpopularniejszymi wśród portali są Facebook, Nasza-Klasa i ukierunkowany biznesowo LinkedIn.pl. Serwisy społecznościowe, tak samo jak Chat, od niedawna nie są łatwym źródłem informacji dla systemu OSINT. Wielu ich użytkowników zwróciło uwagę na kwestie bezpieczeństwa i prywatności. Z tego powodu żądają oni, aby ograniczyć dostęp do publikowanych przez nich informacji. Nie oznacza to jednak zupełnego braku możliwości wydobycia interesujących danych. Głównie ujawniają one powiązania i relacje zachodzące pomiędzy poszczególnymi użytkownikami. Charakterystyczna dla tego rodzaju stron internetowych jest duża liczba publikowanych odnośników, a co za tym idzie – łatwość dotarcia od jednego źródła do licznych innych. Minusem jednak może być ograniczona wiarygodność (McQuail 2007, 267–270).

Idealnym przykładem wykorzystania techniki białego wywiadu w pracy służb państwowych jest zatrzymanie poszukiwanego listem gończym Sławomira Ch., pseudonim „Barbarzyńca”. Należał on do kierownictwa zorganizowanej grupy przestępczej (tzw. grupy „Goryla”), którą rozbito na początku XXI w. Terenem działania tej grupy było województwo zachodniopomorskie. W lipcu 2007 r. prawomocnie skazano 23 jej członków, a wobec Sławomira Ch. sąd orzekł karę 11 i pół roku pozbawienia wolności. W trakcie odbywania kary „Barbarzyńca” wyszedł na przepustkę, lecz po jej zakończeniu nie powrócił do zakładu karnego.

Poszukiwania miejsca pobytu skazanego były bezskuteczne, dopóki funkcjonariusze nie wykorzystali techniki białego wywiadu, a dokładniej – portalu społecznościowego facebook.com. Sławomir Ch. zamieszczał na prywatnym profilu zdjęcia z aktualnie odwiedzanych miejsc. Analiza udostępnianych przez poszukiwanego informacji umożliwiła ustalenie trasy jego podróży. Funkcjonariusze dowiedzieli się, że po wycieczce do Egiptu osiedlił się w Londynie i zamierza odwiedzić Polskę. W trakcie pobytu w kraju, kilka godzin przed zatrzymaniem, Sławomir Ch. opisywał na profilu aktualnie wykonywane czynności. Dzięki pozyskaniu informacji za pomocą białego wywiadu członek zorganizowanej grupy przestępczej został ponownie zatrzymany (Stromczyński, Waszkiewicz 2014, 146).

Warto również wspomnieć o powszechnie dostępnych źródłach informacji politycznej, do których należą m.in. publikacje Instytutu Pamięci Narodowej (ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, t.j. Dz. U. 2016, poz. 152, 178, 677, 749). Są w nich zawarte liczne dane dotyczące urzędników państwowych, osób powiązanych z aparatem władzy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, członków opozycji demokratycznej i działaczy Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Instytut Pamięci Narodowej zawiera w swoich archiwach dokumenty bezpieczeństwa państwa, sporządzone od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. Akta te zawierają często kompromitujące informacje, w tym identyfikujące tzw. Tajnych Współpracowników, którzy dzięki donosom kierowanym do funkcjonariuszy policji politycznej i innych służb państwowych mieli ułatwioną karierę zawodową czy naukową. Do dnia dzisiejszego większość takich działalności nie została ujawniona i wielu byłych współpracowników do tej pory nie ma pewności, czy obciążające ich dowody zostały zniszczone przez odchodzących ze służby funkcjonariuszy SB. Archiwum IPN udostępnia część zgromadzonych informacji za pośrednictwem strony: <http://katalog.bip.ipn.gov.pl> w „Biuletynie Informacji Publicznej”, natomiast inne akta są dostępne w ograniczonym zakresie dla celów publikacji prasowych oraz badań naukowych. Jedynym warunkiem wglądu jest złożenie umotywowanego wniosku. Forma i zakres informacji zawartych we wniosku wskazane są na stronie Instytutu Pamięci Narodowej i w ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (t.j. Dz. U. 2013, poz. 1388; 2016, poz. 178, 749). Źródła te mogą pomóc przede wszystkim w wykryciu sprawców zbrodni komunistycznych, ale też ujawnić nadal zachowujące aktualność powiązania osobowe pomiędzy dawnymi urzędnikami państwowymi, funkcjonariuszami ówczesnych organów ścigania i służb specjalnych ze środowiskami politycznymi, przedsiębiorcami czy środowiskiem przestępczym, co może odegrać kluczową rolę przy analizie także współczesnych przestępstw, wykrywaniu ich motywów, możliwych powiązań o charakterze korupcyjnym lub innych, istotnie wpływających na wymaganą w danych warunkach wiarygodność czy transparentność.

Podsumowując powyższe rozważania na temat roli białego wywiadu jako narzędzia uzupełniającego czynności z zakresu techniki kryminalistycznej, należy stwierdzić, że stanowi on obecnie w praktyce śledczej służb policyjnych integralny element działań wykrywczych. Zalicza się on też do sfery diagnozowania oraz prognozowania przestępczości i innych zjawisk patologii społecznej. Zdecydowana większość informacji potrzebnych do opracowania obiektu, jego powiązań kapitałowych i osobowych czy zakresu jego działalności jest ogólnodostępna. Wywiad informacyjny przeprowadzony z poziomu własnego komputera, obejmujący m.in. kontrolę wskazanych w niniejszym opracowaniu rejestrów, może pomóc samodzielnie ujawnić ukrywany stan majątkowy danej osoby bądź zdekonspirować podmioty nieistniejące, tym samym powodując wykrycie poważnych w skutkach przestępstw o charakterze ekonomicznym. W przypadku przestępstw kryminalnych może też wyznaczyć granice nowej, dotąd niemożliwej do wykonywania, wersji śledczej i wskazać kierunki poszukiwań nowych dowodów osobowych bądź rzeczowych. Materiały pozyskane za pomocą ogólnodostępnych danych muszą być jednak za każdym razem poddane krytycznej ocenie ich wiarygodności. Mimo szeroko rozwiniętej technologii, dotarcie do źródła publikacji prywatnych nie zawsze bywa możliwe, co skutkuje znacznym ograniczeniem wiarygodności tak pozyskanych wiadomości i wymusza ich potwierdzenie w innych, w tym także niewirtualnych, dowodach.

* * *

Rozważania na temat użyteczności białego wywiadu w procesie wykrywczym, a nawet jego zastosowania do celów tzw. przełożenia dowodowego, czyli konwersji informacji pozyskanych w toku czynności operacyjno-rozpoznawczych do postaci procesowego materiału dowodowego, pozwalają przyjąć śmiało założenie, że w obliczu wzrastającej roli przestępczości ekonomicznej, wręcz dominującej na polu przestępczości zorganizowanej, to niezwykle finezyjne narzędzie będzie z każdym rokiem coraz intensywniej wykorzystywane przez służby o charakterze policyjnym. Czynnikiem kluczowymi pozostają tutaj: zmiana profilu przestępczości i odchodzenie od dominacji przestępczości kryminalnej, wymuszana zmianami przepisów coraz większa transparentność obrotu gospodarczego oraz zmiana mentalności Polaków, chętnie dzielących się w Internecie szczegółami swojego życia prywatnego i zawodowego, a także własnymi spostrzeżeniami, w tym dotyczącymi również sfery znajdującej się w zakresie zainteresowania organów ścigania. Weryfikacja uczciwości graczy operujących na – z definicji transparentnym – wolnym rynku będzie zazwyczaj wymagać nie tyle karkołomnego zdobywania ukrytych informacji, ile skrupulatnego gromadzenia i wszechstronnej oceny właśnie tych jawnych, powszechnie dostępnych. Również pozyskiwanie informacji na temat bulwersujących zbrodni, zarówno tych popełnionych współcześnie, jak i historycznych, pozostających w spektrum

zainteresowania policyjnych Archiwów X, coraz częściej będzie wspierane przez selekcję i weryfikację dobrowolnie publikowanych w Internecie komunikatów osób prywatnych. Tendencję tę może odwrócić tylko mało prawdopodobne wydarzenie nadzwyczajne, zmieniające diametralnie polskie realia społeczne i gospodarcze, w postaci np. nagłych zmian ustrojowych, załamania państwowości lub zagrożenia zewnętrznego, w tym kataklizmu obalającego obecny ład publiczny i niszczącego infrastrukturę techniczną kraju.

BIBLIOGRAFIA

- Ciulkin, Leszek, Andrzej Jakubecki, Norbert Kowal. 2002. *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe. Praktyczny komentarz*. Warszawa: Wydawnictwo Zrzeszenia Prawników Polskich.
- Filipkowski, Wojciech, Wiesław Mądrzejewski. 2012. *Biały wywiad. Otwarte źródła informacji – wokół teorii i praktyki*. Warszawa: C.H. Beck.
- Goroński, Zenon. 1965. *Źródła informacji*. Warszawa: Departament Kadry i Szkolenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (Inwentarz IPN Wr 00147/814).
- Gruza, Ewa, Jędrzej Kupczyński. 2012. *Archiwa X. Zagadnienia kryminalistyczne, procesowe i materialnoprawne*. 28. Warszawa: Poligraf.
- Hoffmann, Grzegorz. 1985. *Zakres stosowania środków techniczno-operacyjnych w pracy operacyjnej Wydziału III i III-1 WUSUW w Łodzi*. Legionowo: Wyższa Szkoła Oficerska Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (Inwentarz IPN Łd 091/137).
- Hofmański, Piotr, Stanisław Waltoś. 2009. *Proces karny. Zarys systemu*. Warszawa: LexisNexis.
- Ignaczak, Waldemar. 2005. *Wybrane zagadnienia analizy kryminalnej*. Szczepno: Wydział Wydawnictwa i Poligrafii Wyższej Szkoły Policji.
- Jałoczyński, Kuba, Krzysztof Liedel. 2009. *Nowe technologie w zwalczaniu terroryzmu*. Warszawa: Collegium Civitas Press.
- Kabać, Andrzej. 1983. *Organizacja i funkcjonowanie punktów odbioru PT w warunkach województwa białostockiego*. Legionowo: Wyższa Szkoła Oficerska Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (Inwentarz IPN Bi 0062/174).
- Kasprzak, Jerzy, Bronisław Młodziejowski, Waław Brzęk, Jarosław Moszczyński. 2006. *Kryminalistyka*. Warszawa: Difin.
- Kędzińska, Grażyna. 2009. „Problematyka badawcza w nauce kryminalistyki”. W *Kryminalistyka i inne nauki pomostowe w postępowaniu karnym*. Red. Jerzy Kasprzak, Bronisław Młodziejowski. 67–76. Olsztyn: Print Group.
- McQuail, Denis. 2007. *Teorie komunikowania masowego*. Warszawa: PWN.
- Nowicki, Artur. 2001. *Poradnik dla przedsiębiorców o Krajowym Rejestrze Sądowym*. Warszawa: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.
- Papińska-Kacperek, Joanna. 2008. *Spółeczeństwo informacyjne*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Paprzycki, Lech K., Zbigniew Rau. 2009. *Praktyczne elementy zwalczania przestępczości zorganizowanej i terroryzmu. Nowoczesne technologie i praca operacyjna*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Perlmutter, Dawid. 2008. *Blogwars*. Oxford: Oxford University Press.
- Pikulski, Stanisław. 1997. *Podstawowe zagadnienia taktyki kryminalistycznej*. Białystok: Temida 2.
- Potejko, Piotr. 2010. „10 lat Centralnego Ośrodka Szkoleniowego ABW w Emowie”. *Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego* 3: 197–200. <https://www.abw.gov.pl/pl/pbw/publikacje/przegląd-bezpieczeństw-3/702,Przegląd-Bezpieczeństwa-Wewnętrznego-3-2010.html> [dostęp 4.02.2017].

- Sienkiewicz, Bartłomiej. 2010. „Historia pewnego złudzenia”. *Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego*. Wydanie specjalne: 49–55. <https://www.abw.gov.pl/pl/pbw/publikacje/przegląd-bezpieczenstw-1/569,PrzeglądBezpieczenstwaWewnetrznegoWYDANIESPECJALNE.html> [dostęp 4.02.2017].
- Sowiński, Roman. 2007. *Rejestry i ewidencje działalności gospodarczej i przedsiębiorców*. Wrocław: Kolonia Ltd.
- Stromczyński, Błażej, Paweł Waszkiewicz. 2014. „Biały wywiad w praktyce pracy organów ścigania na przykładzie wykorzystania serwisów społecznościowych”. *Prokuratura i Prawo* 5: 146–170.
- Taracha, Adam. 1998. *Wykorzystanie informacji uzyskanych w wyniku czynności operacyjno-rozpoznawczych w procesie karnym*. Kraków: Zakamycze.
- Turaliński, Kazimierz. 2015. *Wywiad gospodarczy i polityczny. Podręcznik dla specjalistów ds. bezpieczeństwa, detektywów i doradców gospodarczych*. Warszawa: Artefakt.
- Widacki, Jan. 2008. *Kryminalistyka*. Warszawa: C.H. Beck.
- Więckiewicz, Zbigniew. 1974. *Niektóre formy i metody działalności wywiadowczej*. Warszawa: Departament Szkolenia i Doskonalenia Zawodowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.
- Wojciechowski, Krzysztof. 1995. *Encyklopedia szpiegostwa*. Warszawa: SPAR.

Akty prawne

- Obwieszczenie Ministra Infrastruktury z dnia 22 lipca 2002 r. w sprawie rejestracji i oznaczania pojazdów (t.j. Dz. U. 2014, poz. 1522).
- Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. 1982, Nr 19, poz. 147 ze zm.).
- Ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (t.j. Dz. U. 2016, poz. 152, 178, 677, 749).
- Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. 2004, Nr 173, poz. 1807 ze zm.).
- Ustawa z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (t.j. Dz. U. 2013, poz. 1388; 2016, poz. 178, 749).
- Ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. 2010, Nr 217, poz. 1427 ze zm.).

Agata Ziółkowska

OPEN-SOURCE INTELLIGENCE AS A TOOL SUPPLEMENTING THE ACTIVITY IN THE FIELD OF A FORENSIC TECHNIQUE

Abstract. Modern collection of information from open sources like state, press and private ones come under open-source intelligence and it is a complement to operation activities carried out in criminology. The article focuses on working out personal and capital relationships by means of open-source intelligence and on obtaining data from open sources as a complement to the information which will help reveal personal relationships or motives for the crime after years. The article discusses universally available sources like state registers, private sources of information, sources of political information and motives of business entities recognition i.e. tortious motives in economic crime and in criminal offences as well as in industrial espionage and sabotage.

Keywords: open-source intelligence, criminology, personal relationships, capital relationships, state registers, private source of information, sources of political information, tortious motives, industrial espionage, open sources of information, investigation, evidence.